

1. Prečítaj si text Priamov poklad,
2. Zapiš do zošita autora, názov diela a hlavnú myšlienku,
3. vypracuj otázky na strane 38
4. odfoť zošit a pošli mi na riad.lvs.polnykesov@gmail.com

Heinrich Stoll
Priamov poklad

Heinrich Schliemann nebol síce archeológom, ale milokommu z odborníkov sa podarí životu získať takú slávu, ako práve jamu. Obrovská túžba tohto muža – dokázať pravosť Homérových veršov – sa naplnila v plnej miere. O jeho životných osudoch práva román Sen o Tróje.

Nadácie 14. jún 1873. Zavčias rána sa Schliemann so Sofiou prechádza po všetkých stach, akoby sa s nimi navždy lúčili. Predsa je to len hodne, povie Schliemann, ofia mu potvrdí, že toho naozaj veľa dosiahol. Ale čo odpovedať, ak by niekto tvrdil, múry vôbec nepočádzajú z Tróje, ale z nejasného iného bezmenného mesta? Ak si znie prízreaz veľkej priekopy prechádzajúcej od severu na juh, možno od vrcholca po rodnú pôdu narátať sedem odlišných vrstiev. Ak niekto namietne: tvoja druhá vrstva spodku nie je homérska Trója, ako dokážeš pravdivosť svojho tvrdenia? Stopami po žiar? Tie sa nájdu aj v tretej a piatej vrstve, rátajuúc odspodku. Otvorene a úprimne sa ba priznať, že jednoznačné dôkazy mu chýbajú.

„Ale predsa, Sofia,“ povie takmer úpenlivo, „toto je Skajská brána, to je kruhová dňa, toto je Priamov dom.“ S očami zapálenými od vetra, piesku a bdenia ešte raz zrie na múry, či predsa len neprehovoria a neprisvedčia mu. Vtom sa práve pred nim zlí zo steny kusisko hrudy a slinko ožiarí čudesse sformovaný útvar z vydutej zelenej di, pohráva sa na jej vypuklinách, až sa zlatisto zaligocí.

Schliemann krčovitó zovrie Sofino rameno a stlačí ho ako železnými zverákmi.

„Sofidion,“ zasepce prískritými hlasom, „myslím, že tam je ukrytý poklad. Ako sa n podarí nepustiť k nemu robotníkov? Medzi nimi je dosť nečestných ľudí. Polovicu n ukradnú a odvečú.“

„Povedz, že sa práca končí.“

„Teraz o ôsmej ráno?“

„Spofahni sa na mňa, ja to vybavím.“

Sofia podíde niekoľko krokov, zastane na výbežku a ruky si priloží k ústam. „Paidos, idos,“ volá. Dozorcovia prekvapene pribehnú v presvedčení, že zle počuli. Sofia ich vita so smiechom.

„No povedzte, koľkokrát efendi hromžil na vaše sviatky a pritom celkom zabudol, že es má sám sviatok, ktorý musí svätitiť. Práve teraz mu to zišlo na um. Všetci sa môžete itiť do svojich domov, ale najprv vám Nikolaos vypliatí celodennú mzdu.“

Gréci a Turci sú naradostení a blahoželajú Schliemannovi, roztrúsia sa po svojich dimách. Sofia sa náhli späť k manželovi, ktorý, chvejúc sa od vzrušenia, chodí sem am pri domleom poklade.

„Všetci sú preč, môžeme začať,“ zvolá Sofia a obidvaja vyskočia na múrik Priamovho mu, odkiaľ pohodlne dočiahnu na medený predmet.

Už pri prvom dotyku je zrejme, že nález sa nebude dať tak ľahko odniesť. Je obalený l druhá metra hrubou, ako kameň tvrdou vrstvou červeného popola a zväpatených siek a hneď nad nim stromo ovísa dva metre hrubý a desať metrov vysoký múr evnienia. Stačí len nejaká jama príhlboko vykopaná do nosnej vrstvy základov alebo neopatrnosti uvoľnený kus zeminy a už sa zrúti celý múr a pochová pod sebou poklad sho hľadáčov.

„Ustup, Sofidion,“ zasepce Schliemann, „jedna obeť stačí, a,“ pokúsi sa o úsmev, usúš predsa vedieť, kde ma prípadne vykopať.“

Vreckovým nožíkom začne opatrne okrajovať medený predmet a odstraňovať rdhnutú zem okolo uvoľneného miesta. Mínutý sa menia na hodiny, ale netreplivý

Schliemann sa musí ovladnúť a napredovať pomaly ako slimák – nie kvôli tantalovej skale, čo mu hrozivo visí nad hlavou, na ňu totiž už dávno zabudol, ale aby neposkôdil nič, čo by mohlo byť pre veďu vzácné. Konečne sa mu podarí uvoľniť zo steny medený predmet – je to polymetový plochý, oválny štít s vystupujúcim stredom, lemovaný žliabkovým okrajom, Homérov „aspisomphaloides“.

„Sofia, prosím ťa, odnášaj jednotlivé kusy po jednom do domu, hneď ako ich uvoľníš. Tak budú aspoň v bezpečí, ak by nás niekto prekvapil. Ale dvere dobre zamkni! Pri všetkých bohoch Olympu, kde je náš arménsky dozorca?“

„Kdeže by už bol,“ odvetí Sofia pokojne, z pliec si stiahne veľký červený šál a zabali doň štít. „Ak nespi, tak fajči, a keď sa dost' nabažil fajčenia, zasa si trochu pospi. Nikdy nič iné nerobil. Ja som ho aspoň nikdy pri vykopávkach nevidela.“

Schliemann už nepočúva, čo Sofia vraví. Opäť zavrtá nožom a pôda Tróje daruje svojmu vernému prorokovi jeden predmet za druhým.

Keď všetko poodnášali do svojho domu, nevedia sa vynadiť na predmety, čo ponachádzali:

1. jeden medený štít;
2. jeden medený kotol;
3. jednu medenú platňu, na ktorú obeň pretavil veľkú striebornú väzu;
4. jednu malú medenú väzu;
5. jednu guľatú fľašku zo zlata, vážiacu 403 gramov;
6. jednu zlatú časť, štvrt' kila ťažkú;
7. jednu časť zo zlata v tvare loďky, ťažkú 600 gramov;
8. jednu malú časť z jantáru;
9. šesť strieborných prútov, dovedna vyše kila ťažké;
10. tri strieborné väzy, vysoké päťnásť až dvadsať jeden centimetrov;
11. jednu striebornú misku;
12. dve malé strieborné väzy;
13. trnásť medených hrotov z kopije;
14. štrnásť medených sekier;
15. sedem medených nůž;
16. jeden medený nůž;
17. zlomky meča;
18. jednu štvorhrannú medenú tyč;
19. akýsi roztažený medený predmet, pripomínajúci svojou formou kľúč.

„A to v predposledný deň,“ povie Schliemann zamyslene. „Keď o tom premýšľam, ako tie veci ležali, ako tvorili presný štvorhranný útvar, zdá sa mi takmer isté, že ležali v drevenej debne. A kľúč k nej je tu tiež. Pravdepodobne niekto z Priamovej rodiny v náhlivosti zabalil poklad do drevenej debny, potom ho však na hrabách prekvapila nepriateľova ruka alebo požiar, musel sa s pokladom rozlúčiť a vzápätí ho pochovával popol i kameň z neďalekého kráľovského domu. Možno, že tomuto nešťastníkovi, čo sa pokúšal zachrániť poklad, patrili aj veci, ktoré na tom istom mieste našli pred niekoľkými dňami, rozmláčaná prílbica, strieborná väza a časť z jantáru. Slovom, Sofia, ver mi, teraz mi už nikto nemôže odoprotovať, objavili sme Tróju!“

„Tvoja viera ti pomohla,“ odvetí Sofia prsto a vezme do rúk veľkú striebornú väzu, aby si ju dokladnejšie prezrela, veď doposiaľ na to nebol čas. Odrazu sa zháči a roztrašenými rukami odpracuje všetko z druhého stola, bezohľadne odsunie manželove papiere, rozprestrie na stól svoj šál namiesto podložky a potom obráti väzu hore dnom. S cvengotom sa z nej sype zlato a na stole sa kopi blýskava hromada. Pred nimi ležia čelenky, retiazky, náušnice, prstene, gombíky a množstvo drobných ozdôbných predmetov. Starúci muž a krásna mladá žena stoja neschopni vyriecť čo len slovkó. Naostatok si Schliemann zhlboka vydýchne a povie:

„Píš, Sofia, budem ti diktovať.“

1. jedna čelenka dlhá päťdesiat jeden centimetrov, tvorí ju zlatá reťaz, na jej oboch koncoch visí osem retiazok husto povykľadaných drobnými listôčkami zo zlata, na

onci každej z reťazi je idol s hlavou sovy. Z členky visí – počkaj, chytró ich zrátam – ademdesiatštyri retiazok takisto povykľadaných zlatými lístočkami, všetky sú ukončené vojítmymi lístočkami;

2. jedna členka päťdesiatpäť centimetrov dlhá, čosi vyše centimetra široká so štyridiatimi siedmimi desať centimetrov dlhými retiazkami, ozdoba na sluchách sa skladá zo sedemdesiatštyroch ozdobených lístočkami;

3. jedna členka vyzdobená ornamentom vytvoreným z bodiek;

4. dve náušnice vo forme košíkov, z každej visí po šesť retiazok ukončených idolom

podobne sovy, dovedna deväť centimetrov dlhé;

5. dve nepomerne kratšie náušnice, inak podobné predchádzajúcim;

6. šesť zlatých náramníč, široké štyri až šesť milimetrov, ščasti otvorené, ščasti zatvorené;

7. päťdesiatšesť náušnic najrozmanitejších tvarov;

8. nesčíselné množstvo drobných predmetov zo zlata, ktoré boli pravdepodobne

avlečené na nite alebo pripievané na kožu či látku, majú podoby kocky, hviezdičky,

stočkov, prízziem, valčekov, prsteňov, gombíkov, dvojítych gombíkov, paličiek, uzáve-

rov, orlov.“

Nadranóm dokončia zápisy. Z mäkkej šedi nad pohorím Ida prenikajú ružové lúče

zlatistým okrajom lemujú niekoľko oblakov, čo plávajú po oblohe. Schliemann berie

o stola veľkú členku, položí ju Sofii na čelo okolo vysoko vyčesaných čiernych vlasov,

ruhú retiazku jej zapne okolo hrdla a na boltee jej pripievni náušnice. A jediný raz

o svojom živote ju takmer nečujným šepotom osloví iným menom:

„Helena.“

Preložila Eva Mládková

Preložila Eva Mládková

Čítame, pracujeme s textom

Vyjadrite sa k tomu, či úryvok patrí alebo nepatrí k textom odbornej literatúry.

Ktoré časti ukážky vaše tvrdenie najviac dokumentujú?

Prinesol vám prečítaný text aj niektoré nové poznatky? Ak áno, povedzte ktoré.

Pátrame, riešime úlohy

Ako postupovali manželja, keď zistili, že naši hľadaný poklad? V čom vidíte praktický význam takéhoto postupu? Vysvetlite, prečo považoval Schliemann za dôležité, aby bol každý nálež presne zapísaný. Co všetko ešte odhalil Schliemann popri obrovskom Priamovom poklade?

Zamerajte sa na kompozíciu diela. Povedzte, ktorý slohový postup autor využíva a pomocou čoho sa mu podarilo vyvolať určité napätie.

Viete niečo o osude Priamovho pokladu? Pátrajte v knižniciach, na internete, prípadne si prečítajte knihu Vojtecha Zamarovského *Objavenie Tróje*.

Tvoríme

Vypíšte z textu kľúčové slová a pripravte si prerozprávane ukážky. Pracujte v skupinách. Jedna skupina zachová kompozičné a štýlistické prostriedky umeleckého

rozprávania; druhá skupina si pripraví vystúpenie s prvkami odbornej prednášky, tretia skupina spracuje text formou informácie, správy, komentára o objavení Tróje. Svoje práce prečítajte pred triedou a posúďte ich. Zamerajte sa najmä na dodržiavanie zásad jednotlivých slohovo-štylistických postupov.

Bude vás zaujímať

Meno Heinricha Schliemanna, objaviteľa Tróje, je užko späté s menom najväčšieho básnika staroveku – Homérom. Deväťročný Schliemann dostane na Vianoce okrem mnohých potrebných darov i knihu: Homérovu Iliadu. Chlapec dychtivo číta napínavý opis boja, v myslí sa mu vybavujú mohutné hradby mesta obliehaného udatým gréckym vojskom i vzdorujúci Trójania a vlastné predstavy ho natoľko fascinujú, že navne vyhlási: „Keď budem veľký, vykopem Tróju.“

A chlapcov sen, sen o Tróji, sa stal skutočnosťou; v osemdesiatych rokoch deväťdesiatého storočia celý svet jedným dychom vyslovuje meno Heinricha Schliemanna. Schliemannov životný osud je priam rozprávkový; chudobný syn ankershagenského pastora, ktorý nemal ani prostriedky na štúdium, stane sa v Sankt Peterburgu miliónárom a obchodníkom prvej triedy. Ako Odyseus, ktorý desať rokov blúdi po moriach, kým sa dostal na svoju rodnú Iliadu, Schliemann celé roky doslova blúdi po svete, kým nakoniec zakotví vo svojom drahom, sliečnom Grécku. V zrelom veku, po mnohých útrapách obchodného života uzavrú všetky svoje kontakty a s neobyčajnou vôľou a húževnatosťou venuje sa svojmu predsavzatiu z mladosti, svojmu trójskemu snu. S Homérom v ruke chodí po krajine a hľadá miesto, kde ležalo obliehané mesto. Oddane verí svojmu básnikovi, je presvedčený, že všetci statoční hrdinovia skutočne jestvovali, že trójska vojna sa musela odohrať, veď akže ináč by ju zachovala tradícia a opsal Homér vo svojich vznešených spevoch. Schliemann nielenže nájde a vykopie Tróju, ale objaví poklady nesmiernej ceny; Priamov poklad a šperky krásnej Heleny; neskôr pri vykopávkach v Mykénach Agamemnónovu zlatú masku a neobyčajne bohatstvo zlata v sachových hroboch starých panovníkov. Schliemann však nehľadal poklady, hľadal tisícročia ľudskej kultúry a histórie, vynakladal milióny, aby prastaré mestá vyrval z lona zeme. Trójskymi a mykénskymi vykopávkami sa stal zakladateľom modernej archeológie a jeho výskumy tvoria základný kameň dejín v staroveku.

Z prebatu knihy

Ludo Zúbek

Jar Adely Ostrolúckej

Významné osobnosti v našich dejinách sú nielen predmetom záujmu vedeckej obce, ale rovnako zaujímajú aj spisovateľov, ktorí svoje historické vedomosti dopĺňajú vlastnou fikciou a v konečnej podobe ponúknu čitateľovi dielo, ktoré mu nielen objasní určité historické súvislosti, ale prináša aj obraz človeka z mäsa a kostí, človeka s jeho ľudskými slabosťami, starosťami, radostami aj láskami. Takýto bol aj zámer Luda Zúbka, ktorý nám v knihe *Jar Adely Ostrolúckej* približuje nielen historické obdobia, v ktorom sa rozhodovalo o budúcnosti nášho národa, ale nám priniesol aj obraz Ludovíta Štúra a jeho lásky k Adele Ostrolúckej.

Príbeh sa odvíja formou rozprávania Adekinej spoločníčky Evky Jonášovej.